

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด
วิธีการสอนแบบเปิด
เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา
และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

The Development of Learning Activity Packages based
on Open Approach Entitled Good Citizens according
to the Democratic Way, Social Studies, Religion
and Culture Substance learning Group,
for Mathayomsuksa 2 students

ภูมิพงศ์ จอมหงษ์พิพัฒน์ Bhumbhong Jomhongbhibhat*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวคิด
วิธีการสอนแบบเปิด เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย กลุ่มสาระการเรียนรู้
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรม
การเรียนรู้ตามแนวคิดวิธีการสอนแบบเปิด 3) ประเมินความพึงพอใจของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ตาม
แนวคิดวิธีการสอนแบบเปิด ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แก่ นักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2/2566 โรงเรียนในสังกัด
เทศบาลนครอุบลราชธานี จำนวน 47 คน กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 2 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2/2566 โรงเรียนเทศบาล 2 หนองบัว จำนวน

* อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

- การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดวิธีการสอนแบบเปิด เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย กลุ่มสาระการเรียนรู้
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

28 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบเป็นกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่
1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดวิธีการสอนแบบเปิด เรื่อง พลเมืองดีตามวิถี
ประชาธิปไตยฯ 2) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดวิธีการแบบเปิด เรื่อง
พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 3) แบบทดสอบ
วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ
4) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้
ชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดวิธีการสอนแบบเปิด เรื่อง พลเมืองดีตามวิถี
ประชาธิปไตยฯ ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวคิดวิธีการสอนแบบเปิด
มีประสิทธิภาพ เท่ากับ $87.50/88.21$ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 2) ผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดวิธี
การสอนแบบเปิด อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 และค่าส่วน
เบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.76

คำสำคัญ : ชุดกิจกรรมการเรียนรู้, แนวคิดวิธีการสอนแบบเปิด

Abstract

The research's objectives are 1) to develop the learning activity
packages based on open approach entitled citizens according
to the democratic way, substance learning group, social studies,
religion and culture for Mathayomsuksa 2 students, 2) to compare
academic achievement before studying and after studying
the learning activity packages based on open approach, and
3) to assess the satisfaction of Mathayomsuksa 2 students in
using the learning activity packages based on open approach.
The population used in this study is 47 Mathayomsuksa 2 students,
studying in the semester 2, 2023 in schools under Ubon Ratchathani
Municipality. The research samples consist of 28 Mathayomsuksa
2 students in the 2nd semester of 2023 at Thesaban 2 School,

Nong Bua, selected through cluster random sampling. The tools used in the research are 1) the learning activity packages based on open approach, 2) a learning management plan based on open approach, 3) The 30-item multiple choice academic achievement test and 4) a 5-scale learning satisfaction questionnaire of Mathayomsuksa 2 students in using the learning activity packages based on open approach.

The results of the research have showed that 1) the effect of learning activity packages based on open approach is equal to 87.50 / 88.21, meeting the specified criteria, 2) The after-study academic achievement is statistically higher at the significance of .01level, 3) Student satisfaction with the learning activity packages based on open approach is at a high level, having an average of 4.39 and standard deviation of 0.76

Keywords: Learning Activity Packages, Open Approach Concept

บทนำ

สังคมมนุษย์มีลักษณะเช่นเดียวกับปรากฏการณ์ธรรมชาติต่าง ๆ กล่าวคือ ในบางสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว แต่ในบางสังคมมีการเปลี่ยนแปลงช้า จนเกือบไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลงอย่างสำคัญในรอบหลายร้อยปี แต่ทว่า ในระยะประมาณร้อยปีที่แล้วสังคมจำนวนหนึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก เดิมจากสภาพสังคมแบบโบราณได้กลายเป็นสังคมสมัยใหม่ และที่เห็นชัดเจนคือการเปลี่ยนจากสังคมแบบเกษตรกรรมมาเป็นสังคมอุตสาหกรรม จากสังคมแบบชนบทมาเป็นสังคมเมือง เป็นต้น สำหรับแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ในโลกยุคปัจจุบันกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเมื่อเปรียบเทียบกับโลกยุคเก่า การเปลี่ยนเข้าสู่โลกยุคใหม่ได้เริ่มขึ้นในราวร้อยกว่าปีมานี้ โดยเริ่มจากสังคมตะวันตกได้แพร่กระจายไปทั่วโลก ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงในโลกปรากฏขึ้นชัดเจนหลายประการ เช่น 1) ประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว 2) ขนาดของสังคมต่าง ๆ โดยเฉลี่ยใหญ่ขึ้น 3) มีการตั้งถิ่นฐานเป็นชุมชนถาวรและชุมชนเมืองมากขึ้น 4) สังคมมนุษย์มีผลกระทบต่องานสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ มากขึ้น 5) มีสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นมากมาย 6) มีผลผลิตทางวัฒนธรรม (เช่น ข่าวสาร ความรู้และบันเทิง) 7) ผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นมากทั้งชนิดและปริมาณ 8) การจัดระเบียบทางสังคมมีความซับซ้อนมากขึ้น 9) มีความไม่เท่าเทียมภายในสังคมและระหว่างสังคมเพิ่มขึ้น

การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้เกิดขึ้นมากน้อยและเร็วช้าไม่เท่ากันในแต่ละสังคม บางสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงมากจนกลายเป็นสังคมที่ก้าวหน้า และเป็นศูนย์กลางของโลกยุคใหม่ หลายสังคมเปลี่ยนแปลงช้าหรือมีการเปลี่ยนแปลงบางด้านที่เป็นปัญหา เช่น ประชากรเพิ่มมากจนกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2555: 65) จากสภาพการณ์ที่กล่าวมาในข้างต้น แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาประเทศในหลาย ๆ ด้าน อนึ่ง การที่จะเปลี่ยนแปลงและพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าขึ้น ต้องเริ่มจากการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ซึ่งเป็นตัวการสำคัญในการขับเคลื่อนความเจริญในด้านต่าง ๆ ผ่านกิจกรรมที่มนุษย์ทำขึ้น เพื่อพัฒนาประเทศให้เข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ ดังนั้น การที่จะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สมบูรณ์ได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยระบบการศึกษาที่ดี อันเป็นรากฐานที่สำคัญของชีวิต เพื่อพัฒนาประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรืองต่อไป

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจะต้องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สภาพแวดล้อม และความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว เพื่อพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพของคนในชาติ ให้สามารถเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยการยกระดับคุณภาพการศึกษา และการเรียนรู้ให้มีคุณภาพและมาตรฐานระดับสากล สอดคล้องกับประเทศไทย 4.0 และโลกในศตวรรษที่ 21 ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้ดำเนินการทบทวนหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยนำข้อมูลจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ยุทธศาสตร์ชาติ

20 ปี และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 มาใช้เป็นกรอบและทิศทางในการพัฒนาหลักสูตร ให้มีความเหมาะสมชัดเจนยิ่งขึ้น และเห็นควรปรับปรุงหลักสูตรในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ และเป็นรากฐานสำคัญที่จะช่วยให้มนุษย์มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ สามารถวิเคราะห์ปัญหา หรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบและถี่ถ้วน สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการบูรณาการกับความรู้ ทางด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ เพื่อแก้ปัญหา หรือพัฒนางานด้วยกระบวนการออกแบบ เชิงวิศวกรรมที่นำไปสู่การคิดค้นสิ่งประดิษฐ์ หรือสร้างนวัตกรรมต่าง ๆ ที่เอื้อประโยชน์ต่อการดำรง ชีวิต การใช้ทักษะการคิดเชิงคำนวณ ความรู้ทางด้านวิทยาการคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี และการสื่อสารในการแก้ปัญหาที่พบในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งใช้ความรู้ความสามารถ ทักษะ กระบวนการ และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวอย่างเข้าใจสภาพที่เป็นอยู่ และการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่การจัดการและปรับใช้ในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพอย่าง สร้างสรรค์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544: 65)

“พลเมือง” เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของสังคมไทย เช่นเดียวกับสังคมอื่น ๆ ทุกสังคม ย่อมต้องการพลเมืองที่มีคุณภาพ ซึ่งหมายถึงความมีร่างกายดี จิตใจดี คิดเป็น ทำเป็น และแก้ไขปัญหา ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าความมั่นคงให้กับประเทศชาติ และการเป็นพลเมืองดีนั้นย่อมต้องการปฏิบัติตามบรรทัดฐาน และขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคม มีคุณธรรมเป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิตอีกด้วย เพื่อการพัฒนาสังคมให้ยั่งยืน ในส่วนบริบทของ วิชาหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม เป็นวิชาที่ต้องการศึกษาระบบการเมือง การปกครองในสังคมปัจจุบัน การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ลักษณะและความสำคัญของการเป็นพลเมืองดี ความแตกต่าง และความหลากหลายทางวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ปลูกฝังค่านิยมด้านประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ การดำเนินชีวิตอย่างสันติสุขในสังคมไทยและสังคมโลก (ลัดดา ศิลาณ้อย และอังคณา ตุงคะสมิต, 2550: 164)

จากการวิเคราะห์สภาพปัญหาการเรียนการสอนรายวิชาสังคมศึกษา พบว่านักเรียน ระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครอุบลราชธานี ส่วนใหญ่ยังขาดความสามารถ ในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ คิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และขาดการ มีวิสัยทัศน์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เพราะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนส่วนใหญ่ไม่ได้เน้นกระบวนการ คิดที่หลากหลาย หรือกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ไปเน้นที่ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน โดยเฉพาะ

กิจกรรมการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ครูจะใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย ถ่ายทอด เน้นเนื้อหาตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ และต้องสอนเนื้อหาให้ครบตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ เพื่อหวังผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนให้สูงขึ้น การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบเปิด (Open Approach) เป็นนวัตกรรมใหม่ของการเรียนการสอน ซึ่งแนวคิดของระบบนี้มีลักษณะคล้ายคลึงกับการสอนแบบแก้ปัญหา (Problem Solving) และการสอนแบบสืบสวนสอบสวน (Inquiry) ซึ่งมีกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบเปิด (Open Approach) นี้ต้องอาศัยทักษะกระบวนการคิดค่อนข้างมาก ทั้งของครูผู้สอนเองและของนักเรียน ดังนั้นกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะนำมาใช้นี้จะเป็นกิจกรรมที่หลากหลาย ทั้งเกม กรณีตัวอย่าง บทความ ข่าวสาร ฯลฯ แต่กิจกรรมต่าง ๆ ที่นำมาใช้นี้จะสร้างขึ้นเป็นสถานการณ์ โดยใช้ปัญหาปลายเปิด (ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์ และคณะ, 2546)

จากความสำคัญที่กล่าวมาทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะนำปัญหาปลายเปิดมาใช้ในการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยจะใช้กับหน่วยการเรียนรู้เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งเป็นเรื่องที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ สิทธิเสรีภาพ สังคม วัฒนธรรม และความเสมอภาคของพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ถือว่าเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยตรงในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นั้น โดยมุ่งให้นักเรียนได้ฝึกความคิด ที่เป็นเหตุผล คิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ วิวิจารณ์ มีทักษะในการค้นหาความรู้ และสามารถแก้ปัญหา อย่างเป็นระบบ ผ่านกระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดวิธีการสอนแบบเปิด (Open Approach) เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดวิธีการสอนแบบเปิด (Open Approach) เพื่อสร้างความเข้าใจในเนื้อหาให้แก่ผู้เรียนมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพแก่ผู้เรียน และส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนมีคุณภาพสูงขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดวิธีการสอนแบบเปิด เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดวิธีการสอนแบบเปิด เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดวิธีการสอนแบบเปิด เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย โดยใช้แนวคิดวิธีการสอนแบบเปิด (Open Approach) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้เพิ่มสูงขึ้น

2. เป็นแนวทางในการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับครูที่สอนวิชาสังคมศึกษา ในโรงเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาหรือประถมศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร

ประชากรในการศึกษาค้นครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2/2562 โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครอุบลราชธานี จำนวน 47 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2/2562 โรงเรียนเทศบาล 2 หนองบัว สังกัดเทศบาลนครอุบลราชธานี จำนวน 28 คน ได้มาจากการสุ่มแบบเป็นกลุ่ม

ตัวแปรที่ศึกษา

1) ตัวแปรอิสระ คือ การจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดวิธีการสอนแบบเปิด เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2) ตัวแปรตาม

2.1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.2) ความพึงพอใจ

- การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดวิธีการสอนแบบเปิด เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย กลุ่มสาระการเรียนรู้
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

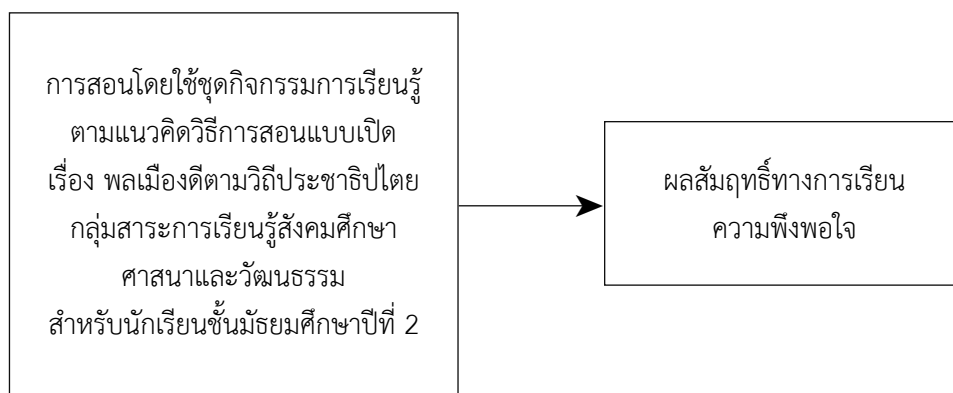
เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย สารหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560

ระยะเวลาในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าทำการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โดยใช้เวลาทำการทดลองเป็นเวลา 12 คาบ คาบละ 1 ชั่วโมง เป็นเวลา 12 สัปดาห์ ไม่รวมเวลาทดสอบก่อนและหลังการทดลอง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ตามชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดวิธีการสอนแบบเปิด เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 6 แผน
2. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดวิธีการสอนแบบเปิด เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 6 ชุด

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

4. แบบสำรวจความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดวิธีการสอนแบบเปิด เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) ดำเนินการสอนโดย นางสาวสุจิตรา ไชยะพัฒน์ ผู้ช่วยวิจัยซึ่งเป็นครูผู้สอนรายวิชาสังคมศึกษาในโรงเรียนเทศบาล 2 หนองบัว ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยก่อนดำเนินการสอน ผู้วิจัยได้จัดอบรมและชี้แจงเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดวิธีการสอนแบบเปิด เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เวลาในการสอน จำนวน 12 ชั่วโมง ไม่รวมทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน และการสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน โดยมีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

1. ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยแบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test)
2. ดำเนินการสอนตามชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย โดยใช้แนวคิดวิธีการสอนแบบเปิด จำนวน 6 ชุด
3. เมื่อดำเนินการสอนเสร็จสิ้นแล้ว ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบทดสอบวัดความสามารถคิดสร้างสรรค์ (Post-test)
4. ทำการสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดวิธีการสอนแบบเปิด เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดวิธีการสอนแบบเปิด เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

- การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดวิธีการสอนแบบเปิด เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย กลุ่มสาระการเรียนรู้
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดวิธีการสอนแบบเปิด เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการทดสอบค่าที กรณีข้อมูลไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for dependent) (บุญชม ศรีสะอาด 2545: 109)

3. สอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดวิธีการสอนแบบเปิด เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการหาค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้เกณฑ์ระดับความพึงพอใจในการเรียนรู้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำแนก 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert) (บุญชม ศรีสะอาด 2545: 102-103)

- 4.51 - 5.00 มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด
- 3.51 - 4.50 มีความพึงพอใจในระดับมาก
- 2.51 - 3.50 มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง
- 1.51 - 2.50 มีความพึงพอใจในระดับน้อย
- 1.00 - 1.50 มีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดวิธีการสอนแบบเปิด เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 87.50 / 88.21 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์หาค่าประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดวิธีการสอนแบบเปิด เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ที่	คะแนน	คะแนนเต็ม	จำนวนนักเรียน	คะแนนรวม	$\bar{X}$	SD	ร้อยละ
1	คะแนนเฉลี่ยจากการทำชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ ทั้ง 6 ชุด (E_1)	100	28	2,450	87.5	2.45	$E_1=87.50$
2	คะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียน (E_2)	30	28	771	26.46	1.20	$E_2=88.21$

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดวิธีการสอนแบบเปิด เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดวิธีการสอนแบบเปิด เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียนและหลังการเรียน

การทดสอบ	จำนวนนักเรียน (n)	คะแนน			ΣD	$(\Sigma D)^2$	ΣD^2	t
		คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	SD				
ก่อนเรียน	28	30	12.11	3.53	402	161,604	6,108	20.71**
หลังเรียน	28	30	26.46	1.20				

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ค่าวิกฤตของ ที่ระดับ .01, = 40-1=39)

3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดวิธีการสอนแบบเปิดเรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.76 ดังตารางที่ 3

- การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดวิธีการสอนแบบเปิด เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย กลุ่มสาระการเรียนรู้ ●
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดวิธีการสอนแบบเปิด เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านปัจจัยนำเข้า			
1.1 คำชี้แจงของกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้เข้าใจง่าย	4.75	0.50	มากที่สุด
1.2 รูปแบบเนื้อหา การ์ดกิจกรรม เหมาะสมและน่าสนใจ	4.42	0.67	มาก
1.3 การได้รับคำชมเชย ทำให้สามารถทำกิจกรรมสำเร็จ	4.25	0.78	มาก
1.4 สื่อในชุดกิจกรรมหลากหลายน่าสนใจทำให้อยากเรียน	4.42	0.62	มาก
1.5 เนื้อหาที่เรียนมีความเหมาะสม	4.57	0.82	มากที่สุด
2. ด้านกระบวนการ			
2.1 ชุดกิจกรรมส่งเสริมให้เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง	4.40	0.93	มาก
2.2 ชุดกิจกรรมทำให้เข้าใจเรื่องที่เรียนง่ายขึ้น	4.47	0.56	มาก
2.3 กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ฝึกคิดวิธีการสอนแบบเปิด	4.35	0.66	มาก
2.4 กิจกรรมการเรียนรู้เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน	4.28	0.92	มาก
2.5 นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม	4.07	1.09	มาก
2.6 นักเรียนฝึกปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้จากง่ายไปยาก	4.42	0.67	มาก
2.7 ขั้นตอนแนวคิดวิธีการสอนแบบเปิด (Open Approach) ทำให้มีความรู้ ความเข้าใจในบทเรียนมากขึ้น	4.46	0.68	มาก
3. ด้านผลผลิต			
3.1 ได้เรียนรู้ตามขั้นตอนแนวคิดวิธีการสอนแบบเปิด (Open Approach)	4.25	0.78	มาก
3.2 สามารถหาแนวทางแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ จากการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรม	4.42	0.77	มาก
3.3 ได้รับทราบความก้าวหน้าของตนเองและของกลุ่มจากการเข้าร่วมกิจกรรม	4.25	0.94	มาก
3.4 กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้ประสบผลสำเร็จในการเรียน	4.50	0.62	มาก
3.5 การเรียนด้วยชุดกิจกรรมสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.32	0.84	มาก
รวม	4.39	0.76	มาก

อภิปรายผล

จากการวิจัยเพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดวิธีการสอนแบบเปิด เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สามารถอภิปรายผลการวิจัยตามประเด็นต่อไปนี้

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดวิธีการสอนแบบเปิด เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 80/80 หมายความว่า ผู้เรียนได้คะแนนเฉลี่ยจากการทำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น คะแนนเฉลี่ยจากการทำชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ ทั้ง 6 ชุด คิดเป็นร้อยละ 87.50 และได้คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนจำนวน 30 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 88.21 แสดงว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เนื่องจากเหตุผลดังต่อไปนี้ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีกระบวนการสร้างตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบและวิธีการที่เหมาะสม คือ ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 วิเคราะห์หลักสูตรและสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ศึกษาแนวคิดทฤษฎีในการจัดทำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยผ่านการตรวจสอบคุณภาพและประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ และลักษณะเด่นของชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีการสร้างอย่างเป็นระบบตามกระบวนการของการวิจัยกิจกรรมการเรียนการสอนตามชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แนวคิดวิธีการสอนแบบเปิด ซึ่งเน้นกระบวนการคิด กระบวนการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เพื่อฝึกให้ผู้เรียนคิดหาคำตอบและค้นพบข้อสรุปหรือคำตอบของตนเองโดยเน้นกระบวนการกลุ่ม ผู้เรียนได้ช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเกิดการแข่งขันหรือเปรียบเทียบความสามารถระหว่างกลุ่ม ทำให้นักเรียนอ่อน หรือปานกลางมีแรงจูงใจในการเรียนมากขึ้น นักเรียนเกิดความภูมิใจในความสามารถของตนเอง ที่สามารถช่วยให้สมาชิกในกลุ่มสามารถดำเนินกิจกรรมตามชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนั้นการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดวิธีการสอนแบบเปิดในชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีกระบวนการเรียนรู้ที่มีขั้นตอน ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม แสวงหาคำตอบด้วยตนเองย่อมส่งผลให้นักเรียนมีความสนใจอยากรู้ อยากเห็น กระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ ทำให้นักเรียนได้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่มีระบบ มีขั้นตอน เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วม ทั้งร่างกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์ ส่งเสริมความกล้าทำและกล้าแสดงออก ช่วยให้นักเรียนเกิดความพร้อม และกระตือรือร้นที่จะเรียนอย่างมีชีวิตชีวา ทำให้สามารถการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นด้วย จากเหตุผลดังกล่าวทำให้การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ไพโรจน์

บ้านเหล่า (2551: 246) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะการคิดโดยใช้วิธีการสอนแบบเปิด นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ เรื่องพลเมืองดี สถานภาพ บทบาท สิทธิเสรีภาพของพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยและหน่วยการเรียนรู้ เรื่องวิถีไทย สถาบันทางสังคมภูมิปัญญาไทย วัฒนธรรมไทย ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 70 โดยมีคะแนนอยู่ที่ร้อยละ 75.5 ของคะแนนเต็ม และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 85.00 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 70 ของนักเรียนทั้งหมด อีกทั้งผลการศึกษาของ ณัฏฐา ทนุธรรมนอก (2553: 116) ได้ทำการศึกษาผลสัมฤทธิ์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หน่วยการเรียนรู้เรื่อง มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้รูปแบบการสอนแบบเปิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เกิดจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด คือ ร้อยละ 70 จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 88.23 ซึ่งผ่านเกณฑ์ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดวิธีการสอนแบบเปิด จึงมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนต่อไป

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดวิธีการสอนแบบเปิด เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ .01 อาจเนื่องจากนักเรียนได้ทำกิจกรรมในกระบวนการเรียนรู้และศึกษากิจกรรมตามรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้แนวคิดวิธีการสอนแบบเปิด โดยเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนได้ฝึกความคิดที่เป็นเหตุผล คิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ วิวิจารณ์ มีทักษะในการค้นหาความรู้ และสามารถแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ จึงทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้อย่างเป็นอย่างดี นอกจากนี้ ยังฝึกให้นักเรียน มีทักษะกระบวนการคิด มีโอกาสในการวางแผนการเรียนรู้ ลงมือปฏิบัติการเรียนรู้ และทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของชนิษฐา ศิริพรรณ และคณะ (2547) ได้ทำการวิจัยหัวข้อการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2542 ด้วยวิธีการสอนแบบเปิด กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้นวัตกรรมแบบเปิด (Open Approach) ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จะเห็นได้ว่า จุดเด่นของการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดวิธีการสอนแบบเปิด เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีการคิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ วิวิจารณ์ สามารถแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ทำให้ผู้เรียนมีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการสอนแบบแก้ปัญหา และการสอน

แบบสืบสวน สอบสวนท้าทายความคิด สามารถกระตุ้นสมองให้ผู้เรียนเกิดการเคลื่อนไหว จดจ่อในการคิด ไม่รู้สึกเบื่อหน่ายต่อการเรียนรู้ นอกจากนี้ ยังส่งเสริมการพัฒนาความคิดและสติปัญญาของผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การคิดวิเคราะห์ ค้นคว้าหาคำตอบ และแก้ไขปัญหาอย่างอย่างเป็นระบบด้วยตนเอง

3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดวิธีการสอนแบบเปิด เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เท่ากับ 4.39 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.76 อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นผลเนื่องจากนักเรียนมีอิสระในการเรียน ได้ศึกษาค้นคว้าสำรวจ สืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต การทำกิจกรรมกลุ่ม ศึกษาใบงาน นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง เกิดความสุขในการเรียนรู้ มีความเป็นประชาธิปไตยในกลุ่ม รู้จักการสร้างสรรคผลงานอย่างอิสระ นักเรียนจึงเกิดความภาคภูมิใจ และมีความพึงพอใจในกิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ที่มีขั้นตอนตามรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดวิธีการสอนแบบเปิด ทำให้นักเรียนมีความสุขในการเรียน สอดคล้องกับ พุทธชาติ ชุมแวงวาปี (2554: 210) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบย้อนกลับ เรื่อง ชีวิตสุขีตามวิถีพอเพียงด้วยการสอนแบบเปิด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ จากประเมินคุณภาพความเหมาะสมของหน่วยการเรียนรู้แบบย้อนกลับ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.83 ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 38 คน มีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ดังกล่าวร้อยละ 92.10 และมีคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และยังสอดคล้องกับ อัมราภรณ์ หนุยอด (2557) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจและทักษะการคิดวิเคราะห์นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้วิธีการสอนแบบเปิด ผลการวิจัยพบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบเปิดสามารถพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียน โดยนักเรียนร้อยละ 84.62 มีคะแนนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดและมีความพึงพอใจต่อการเรียนอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1.1 การนำชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ควรมีแผนปฐมนิเทศก่อนดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ นักเรียนได้เข้าใจเกี่ยวกับชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ว่ามีส่วนประกอบหลัก ๆ อะไรบ้างในแต่ละชุดกิจกรรม การจัดการเรียนรู้ใช้วิธี

- การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดวิธีการสอนแบบเปิด เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย กลุ่มสาระการเรียนรู้
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

การสอนแบบเปิดและแต่ละวิธีการสอนมีขั้นตอนการสอนที่ชัดเจน ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมได้อย่างคล่องแคล่วรวดเร็ว มีความมั่นใจและสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมได้

1.2 ครูผู้สอนควรมีการปรับชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดเตรียมสื่อและแหล่งเรียนรู้ เนื้อหา ตลอดจนการวัดผลประเมินผลให้สอดคล้อง เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน

1.3 ในขณะที่นักเรียนทำชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ ครูต้องคอยสังเกตและให้ความช่วยเหลือแนะนำ ถ้านักเรียนไม่สามารถปฏิบัติได้ในบางกิจกรรมหรือไม่เข้าใจในเนื้อหาในชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แนวคิดวิธีการสอนแบบเปิด (Open Approach) ในระดับชั้นอื่น ๆ หรือในเนื้อหาอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงและเหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดวิธีการสอนแบบเปิด (Open Approach) ควรมีการนำชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิธีการสอนแบบเปิด (Open Approach) ไปใช้กับตัวแปรอื่น ๆ เช่น การทำงานเป็นทีม ทักษะกระบวนการคิดและเชื่อมโยงความรู้

รายการอ้างอิง

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). *คู่มือการจัดการสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กัมปนาท ศรีเชื้อ. (2534). *การบริหารงานบุคคล*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชนิษฐา ศิริพรรณ และคณะ. (2547). *การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 ด้วยวิธี Lesson Study Approach กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้นวัตกรรมแบบ Open Approach*. ขอนแก่น: ขอนแก่นการพิมพ์.
- ณัชชา ทุนธรรมนอก. (2553). *ผลสัมฤทธิ์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้รูปแบบการสอน Open Approach ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น*.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พุทธชาติ ชุมแวงวาปี. (2554). *การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบย้อนกลับ (Backward design) เรื่องชีวิตสุขีตามวิถีพอเพียงด้วยการสอนแบบเปิด (Open approach) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ไพบรจิตร บ้านเหล่า. (2551). *การพัฒนาทักษะการคิดโดยใช้วิธีการสอนแบบเปิด (Open approach) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 development of thinking skill by open approach for Mattayomsuksa 1 students*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์ และคณะ. (2546). *ปฏิรูปการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ในโรงเรียนโดยเน้นกระบวนการทางคณิตศาสตร์*. ขอนแก่น: ขอนแก่นการพิมพ์.
- ลัดดา ศิลาน้อย และอังคณา ตุงคะสมิต. (2550). *การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน แบบเปิด (Open approach) ในวิชาประวัติศาสตร์สำหรับครู สำหรับนักศึกษา สาขาสังคมศึกษา หลักสูตร 5 ปี*. ขอนแก่น: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2555). *การปกครองส่วนท้องถิ่นและอำนาจหน้าที่ของกำนัน และ ผู้ใหญ่บ้าน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- อัมราภรณ์ หนูยอด. (2557). *การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจและทักษะการคิดวิเคราะห์นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้วิธีการสอนแบบเปิด*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.